

Regionstyrelsen**§145****Beslut om uppföljning och förlängning Regional handlingsplan patient-, brukare- och närståendemedverkan**
RS241041**Beslut**

Regionstyrelsen beslutar att

- förlänga Regional handlingsplan patient-, brukare- och närståendemedverkan

Ärendet

Syftet med denna information är förlängning och uppföljning av Regional handlingsplan patient-, brukare- och närståendemedverkan och aktuell lägesbild med exempel på insatser där patient, brukare och närstående varit delaktiga i att utveckla vården.

Förslag till beslut

Regionstyrelsens hälso och sjukvårdsutskott föreslår regionstyrelsen besluta att

- förlänga Regional handlingsplan patient-, brukare- och närståendemedverkan

Beslutsunderlag

- §101 RS HSU Information inför beslut om uppföljning och förlängning Regional handlingsplan patient-, brukare- och närståendemedverkan
- Beslutsförslag angående uppföljning och förlängning av Regional handlingsplan patient, brukare och närstående medverkan
- Uppföljning Regional handlingsplan patient brukar och närstående medverkan 2024
- Regional Handlingsplan patient- brukar- och närstående medverkan 2025-2028
- Bilder uppföljning och förlängning av Regional handlingsplan patient brukare och närstående medverkan

Expedieras till

Driftnämnden Hallands sjukhus
Driftnämnden Psykiatri Halland
Driftnämnden Närsjukvården Halland
Driftnämnden Ambulans Diagnostik och Hälsa

Ordförandes sign

Justerares sign

Utdragsbestyrkande

Regionstyrelsen**Paragrafen är justerad**

Ordförandes sign	Justerares sign	Utdragsbestyrkande
------------------	-----------------	--------------------

Regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott**§101****Information inför beslut om uppföljning och förlängning Regional handlingsplan patient-, brukare- och närståendemedverkan RS241041****Beslut**

Regionstyrelsens hälso och sjukvårdsutskott beslutar att

- anteckna att information har lämnats till utskottet.

Ärendet

Syftet med denna information är förlängning och uppföljning av Regional handlingsplan patient-, brukare- och närståendemedverkan och aktuell lägesbild med exempel på insatser där patient, brukare och närstående varit delaktiga i att utveckla vården.

Förslag till beslut

Regionstyrelsens hälso och sjukvårdsutskott beslutar att

- anteckna att information har lämnats till utskottet.

Beslutsunderlag

- Beslutsförslag angående uppföljning och förlängning av Regional handlingsplan patient, brukare och närstående medverkan
- Uppföljning Regional handlingsplan patient brukar och närstående medverkan 2024
- Regional Handlingsplan patient- brukar- och närstående medverkan 2025-2028

Expedieras till

Expedieras inte.

Ordförandes sign

Justerares sign

Utdragsbestyrkande

Regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott

Paragrafen är justerad

Ordförandes sign

Justerares sign

Utdragsbestyrkande

Regionkontoret

Hälso- och sjukvård

Camilla Falk

Maria Nilsson

Hälso o sjukvårdsstrateger

Beslutsförslag**Datum****2025-06-03****Diarienummer**

RS241041

Regionstyrelsen

Information inför beslut om uppföljning och förlängning Regional handlingsplan patient, brukare och närstående medverkan

Förslag till beslut

Regionstyrelsens hälso och sjukvårdsutskott föreslår regionstyrelsen besluta att

- förlänga Regional handlingsplan patient-, brukare- och närståendemedverkan

Sammanfattning

Syftet med denna information är förlängning och uppföljning av Regional handlingsplan patient, brukare och närstående medverkan och aktuell lägesbild med exempel på insatser där patient, brukare och närstående varit delaktiga i att utveckla vården.

Bakgrund

Regionstyrelsen beslutade 2021-08-25 att anta framtagna Regional handlingsplan patient-, brukar- och närståendemedverkan. Syftet med handlingsplanen är att öka medverkan och inflytande av patient, brukare och närstående i processer och utvecklingsarbeten på system- och verksamhetsnivå i såväl regionen som kommunerna. Det finns ett regionalt nätverk med representanter från regionen, kommunerna och brukarföreningar som delar kunskaper och erfarenheter med varandra. Uppföljning av

handlingsplanen har gjorts i samverkan med det regionala nätverk som finns kopplat till handlingsplanen.

Barnkonsekvens- och jämställdhetsanalys

Inga konsekvenser för män, kvinnor eller barn med anledning av beslutet.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Inga ekonomiska konsekvenser med anledning av beslutet.

Regionkontoret

Krister Björkegren
Regiondirektör

Emma Phil
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Bilaga:

Regional handlingsplan patient, brukare och närståendemedverkan 2025 - 2028

Styrelsens/nämndens beslut delges

Driftnämnden Hallands sjukhus
Driftnämnden Psykiatri Halland
Driftnämnden Närsjukvården Halland
Driftnämnden Ambulans Diagnostik och Hälsa

Uppföljning år 2024
Regional Handlingsplan

Patient, brukare och närstående medverkan

Maria Nilsson och Camilla Falk

Bakgrund

Region Halland antog 2021 en regional handlingsplan för patient-, brukar och närstående medverkan. Planen har tagits fram i ett regiongemensamt arbete (Region Halland, Hallands kommuner och brukarorganisationer). Varje förvaltning/organisation beslutar själv hur man implementerar planen. Regionkontoret har en samordnande funktion att stödja i det gemensamma arbetet.

Uppföljning år 2024

En uppföljning på planen genomförs varje år och syftet med uppföljningen är att beskriva exempel på aktiviteter som skett. Den här uppföljningen gäller 2024.

Regionalt nätverk

Ett regionalt nätverk med representanter från kommun, region och brukarorganisationer möts och delar erfarenheter och kunskaper i den gemensamma frågan. Nätverket samordnas med stöd från Regionkontoret och möts 1gång per termin.

Exempel på aktiviteter

Psykiatrin Halland

Ett exempel är den fortsatta utvecklingen och driften av brukarstyrd inläggning inom den vuxenpsykiatriska heldygnsvården. Målet är att fler patienter har möjlighet att medverka i sin egen vård.

Peer support inom den vuxna psykiatriska heldygnsvården innebär att personer med egen erfarenhet anställs för att stödja inneliggande patienter.

Hallands sjukhus

Kontinuerligt arbete pågår inom verksamheter på Hallands sjukhus för att involvera patienterna och vara medskapare i sin egen vård. Verksamheten strävar efter att anpassa vården utifrån patientens behov och förutsättningar.

Ett exempel är Normalförlossningsprocessen där födande/partner inkluderas så att ett tryggt omhändertagande i en 'hemlik miljö' kan möjliggöras. Detta har bland annat inneburit att nyblivna föräldrar i högre utsträckning har möjlighet att kunna lämna BB inom 24 timmar efter förlossningen, där en barnmorska genomför uppföljning på ett hembesök.

Inom öron-näsa-halskliniken har "en väg in" etablerats för patienter med obstruktiv sömnapné där patienter kontinuerligt involverats för att förfinas processen och informationen.

Barn- och ungdomskliniken har utvecklat sitt patientråd "Unga experter på barnsjukvård". Det består av ungdomar i åldern 12–20 år. Årets grupp har varit mycket aktiv och bidragit med värdefull input kring lokaler på flera ställen, bland annat vad gäller "tonårsrum". De har också beskrivit hur rutiner kan förbättras vid övergången från barnsjukvård till vuxensjukvård.

Närsjukvården Halland

Det har genomförts medborgardialoger på vårdcentralen Getinge med filial i Harplinge. Vårdcentralerna Getinge och Bäckagård har som målsättning att genomföra medborgardialoger en gång per år.

Vårdcentralen Getinges patienter ombeds en gång i månaden att fylla i en enkät kring patientens upplevelse av den erhållna vården och servicen på vårdcentralen.

Fokusgrupp med personer 80+ har genomförts för dialog om önskemål och förväntningar som äldre på tillgänglighet till vårdcentralen. Frågeställningen var specifik äldre-mottagning eller andra förslag. Resultatet blev att de inte önskade en specifik mottagning för äldre. Däremot ett enklare sätt att komma fram i telefonen. Detta utmynnade sedan i snabbvalet 80+ i TeleQ.

Regionkontoret

Revideringar av två regionala handlingsplaner, Regional överenskommelse om samverkan mellan regionen och kommunerna, samt Regional handlingsplan för suicidprevention har genomförts i samverkan med patient och brukarorganisationer.

Framtagande av processbeskrivningar för vård och stöd vid ADHD och autism har skett med representation av brukarorganisationer.

Halmstad kommun

Halmstad kommun arrangerade under året dialogmöte om psykisk ohälsa. Målgruppen var personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa och anhöriga samt föreningar inom området psykisk ohälsa. Syftet med dialogen var att få ta del av invånarnas kunskaper och tankar om psykisk ohälsa och att använda resultaten som underlag till politik och tjänstepersoner för vidare planering och välgrundade beslut.

Förslag lyftes om att föreningar kan bidra med uppsökande verksamhet så personer med psykisk ohälsa vid behov kan få stöd i att ta sig till nya sammanhang och för att

känna sig efterfrågade. Lika så lyftes förslag om att mötesplatser eller föreningar kan skapa självhjälpsgrupper där man kan få prata om psykisk ohälsa.

Kungsbacka kommun

En modell som används är en plattform för medskapande samt medskapandeverkstäder. Ett resultat av dessa arbetssätt är en förbättrad övergång för gymnasieelever från anpassad skola att påbörja sin dagliga verksamhet. Den regionala handlingsplanen används som stöd i processen.

NSPH-Samverkan för psykisk hälsa i Halland

Flera aktiviteter har skett under året, och ett exempel är det pågående arbetet med Peer Support inom Psykiatri Halland och nu Kungsbacka kommun.

Hallandsrådet

Hallandsrådet har under året varit delaktiga i Psykiatrins planering av nybyggnationer.

Maria Nilsson
Camilla Falk

RS241041

Region Halland
Box 517, 301 80 Halmstad
regionen@regionhalland.se
regionhalland.se

Regional Handlingsplan

Patient-, brukar- och närståendemedverkan

2025–2028

Innehåll

Bakgrund	1
Syfte och mål	1
Hur ska handlingsplanen användas	2
 Struktur och arbetssätt	 3
Delaktighetstrappan	3
Kanaler för kontakt	4
Strukturerat arbetssätt	4
• Checklista	4
• Uppdragsbeskrivning	4
• Överenskommelse	4
• Enkät	4
• Rutin - Ersättning	4
 Referenser	 5

Bakgrund

Patient- och närståendeeinvolvering är reglerat i lagen, bland annat genom Socialtjänstlagen (SoL), Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och Lag om Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter. Vetenskapliga publikationer visar att samverkan med patienter, brukare och närstående förbättrar vården (2, 3).

Brukarinflytande är en del i arbetet för jämställdhet och jämlikhet i Agenda 2030 (4). Omställning till God och Nära vård förutsätter en förändring i kultur och arbetssätt med patientens behov i centrum. Socialstyrelsen har dragit slutsatser om väsentliga förutsättningar för att brukarmedverkan ska fungera (5). Bland annat nämns behovet av förankring, kunskap om hur man når grupper av brukare, samt att tid, pengar och administrativt stöd behöver avsättas. SKR, Socialstyrelsen och Nationellt system för kunskapsstyrning har var för sig presenterat riktlinjer och modeller för brukarinflytande (1, 5, 6). I den regionala hälso- och sjukvårdsstrategin utgör invånarnas och patienternas fokus ett av de strategiska perspektiv som ska genomsyra alla beslut (7).

I denna handlingsplan används termerna delaktighet, medverkan och inflytande. Delaktighet är paraplybegreppet. Även om det finns en viss skillnad i betydelse mellan inflytande och medverkan används begreppen synonymt i denna skrift.

I fortsättningen då ”brukarmedverkan” omnämns avses ”patient-, brukar- och närståendemedverkan” om inget annat anges.

Syfte och mål

Syftet är att öka medverkan och inflytande av patient, brukare och närstående i processer och utvecklingsarbeten på system- och verksamhetsnivå. Handlingsplanen ersätter inte verksamheternas arbete på individ- eller verksamhetsnivå, utan ska **komplettera och stödja** det arbete som pågår, samt bidra till ökad samordning och jämlikhet.

Målsättningen är att patient-, brukar- och närståendemedverkan blir en naturlig del inom kommunal vård och omsorg samt hälso- och sjukvårdens verksamheter i Halland.

Hur ska handlingsplanen användas

Handlingsplanen innehåller förslag på struktur, arbetssätt, verktyg, mallar och rutiner. För stöd och vägledning, se [Region Halland vårdgivarwebb- verktyg och metoder](#)

Uppföljning

Handlingsplanen följs upp årligen och förlängs vid behov. Ansvaret ligger hos respektive huvudman.

Mål:

- Medverkan är en naturlig del av verksamheten

Indikator:

- Andel processer/utvecklingsarbeten som har patient-, brukar- eller närståendemedverkan

Struktur och arbetssätt

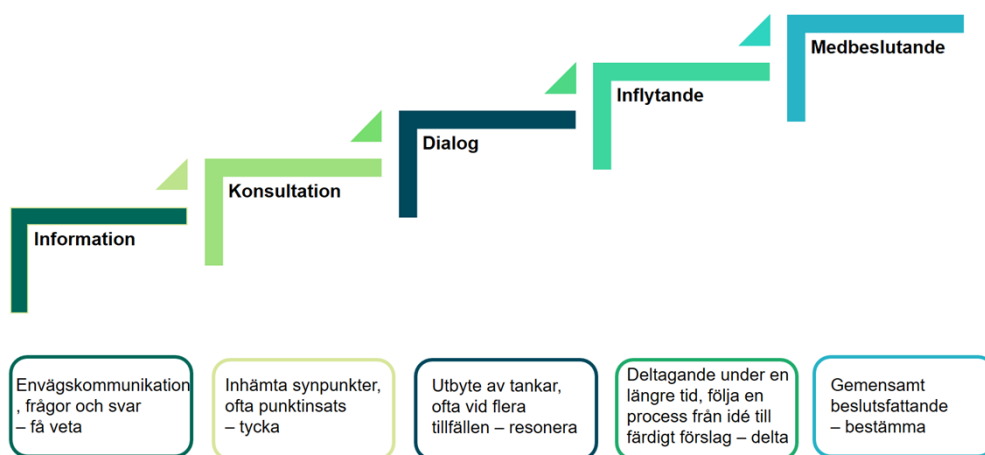
Samtliga verktyg och rutiner återfinns på vårdgivarwebben under fliken Patientens rättigheter och medverkan [Patientmedverkan, brukarmedverkan och närståendemedverkan - Vårdgivare](#)

Delaktighetstrappan

SKR's [Delaktighetstrappa](#) utgör modell för val av delaktighet/medverkan. Ett högre trappsteg är inte bättre än ett lägre, utan val av omfattning av delaktighet baseras på behov samt uppdragets komplexitet, omfattning och ambitionsnivå. Att välja delaktighetsnivå i inledningen av ett projekt ger förutsättningar att skapa en medvetenhet om vilken grad av delaktighet som erbjuds och bidrar till att tydliggöra förväntningar på uppdraget för alla medverkande.

- *Information* innebär delgivande av kunskap, vilket är en grundläggande förutsättning för delaktighet.
- *Konsultation* innebär att brukaren ges möjlighet att lämna synpunkter utan att behöva ta del av vad andra tycker.
- *Dialog* innebär möjlighet att möta andra för att resonera, föra fram sin åsikt och argumentera för sin syn på frågan. Det finns inget krav på konsensus.
- *Inflytande* innebär deltagande under en längre tid och medverka till ett färdigt förslag som underlag till beslut.
- *Medbeslutande* innebär deltagande under en längre tid i syfte att medskapas, besluta och ta ansvar för lösningars genomförande.

Delaktighetstrappan

Figur 1. Delaktighetstrappan, illustrerar olika former av medverkan (8, 9)

Kanaler för kontakt

För vårdgivare

På vårdgivarwebben kan vårdgivare hitta [Kontaktuppgifter till organisationer och föreningar inför medverkan - Vårdgivare](#)

För Patient/ brukare/ närstående/ invånare

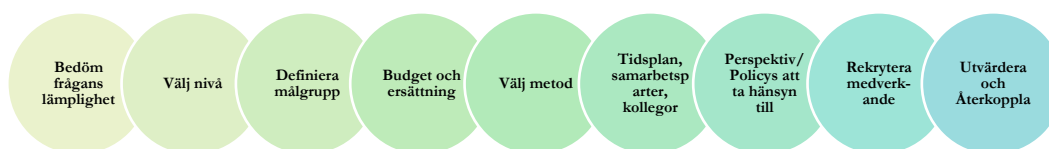
På www.regionhalland.se finns en flik för kanaler till [påverkan](#).

På 1177.se finns kontaktuppgifter till [Patient- och närståendeföreningar](#).

Strukturerat arbetssätt

- Checklista

En [checklista](#) ”från planering till utvärdering” finns på vårdgivarwebben, för medarbetare att använda som stöd i planering och dokumentation av brukarmedverkan i exempelvis projekt, utvecklingsarbeten och vårdplaner.

Figur 2. Checklista patient-, brukar- och närståendemedverkan

- Uppdragsbeskrivning

[Uppdragsbeskrivningen](#) kan förtydliga vilken kompetens som behövs för uppdraget, som ett stöd att rekrytera rätt deltagare för uppdraget.

- Överenskommelse

Uppdraget kan formuleras i en [överenskommelse](#) där omfattning och ersättning klargörs.

- Enkät

Efter avslutat arbete kan utvärdering av patienters, brukares och närståendes upplevelse av medverkan göras med hjälp av en kort [enkät \(inbäddad i checklista\)](#)

- Rutin - Ersättning

En rutin för [ersättning vid medverkan](#) har fastställts för Region Halland, baserat på föreslagen ersättningsnivå från Nationell kunskapsstyrning. Kommunerna beslutar var för sig om rutin för ersättning.

Referenser

1. Patient- och brukarmedverkan. Positionspapper – För ökad kvalitet och effektivitet i hälso- och sjukvård och socialtjänst. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). 2010.
2. Coulter A. Patient engagement--what works? J Ambul Care Manage. 2012 Apr-Jun;35(2):80-9.
3. Turakhia P, Combs B. Using Principles of Co-Production to Improve Patient Care and Enhance Value. AMA J Ethics. 2017 Nov 1;19(11):1125-1131.
4. Sverige och Agenda 2030 — rapport till FN:s politiska högnivåforum 2017 om hållbar utveckling. Finansdepartementet Rapport juni 2017.
5. Att ge ordet och lämna plats. Vägledning om brukarinflytande inom socialtjänst, psykiatri och missbruks- och beroendevård. Socialstyrelsen. 2024.
6. Rutin för patientmedverkan i Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård. Nationell samverkansgrupp (NSG) metoder för kunskapsstöd. Oktober 2024.
7. Hälso- och sjukvårdsstrategi för Halland 2017–2025. www.regionhalland.se [accessed 2020-11-26]
8. Arnstein, Sherry R. A ladder of citizen participation. Journal of the American Institute of Planners. 1969;35(4):216-24.
9. Medborgardialog i styrning för ett stärkt demokratiskt samhälle. Sveriges Kommuner och Landsting. 2019.

Camilla Falk
camilla.falk@regionhalland.se
Maria Nilsson
maria.nilsson@regionhalland.se
Diarienummer
RS241041

Hallandsrådet
för
psykiatribrukare

RS 250910

Beslut om uppföljning och förlängning av Regional handlingsplan patient, brukare och närstående medverkan

Bakgrund

- Syftet är att ge information inför beslut om förlängning och uppföljning av Regional handlingsplan patient, brukare och närstående medverkan och att ge en aktuell lägesbild med exempel på insatser där patient, brukare och närstående varit delaktiga i att utveckla vården.
- Uppföljning av handlingsplanen har gjorts i samverkan med det regionala nätverk som finns kopplat till handlingsplanen.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

Psykiatrin Halland

- Fortsatt utveckling och drift av brukarstyrd inläggning inom den vuxenpsykiatriska heldygnsvården. Målet är att fler patienter har möjlighet att medverka i sin egen vård.
- Peer support inom den vuxna psykiatriska heldygnsvården innebär att personer med egen erfarenhet anställs för att stödja inneliggande patienter.

Hallands sjukhus

- Kontinuerligt arbete pågår inom verksamheter på Hallands sjukhus för att involvera patienterna och vara medskapare i sin egen vård. Ett exempel är normalförlossningsprocessen där födande/partner inkluderas så att ett tryggt omhändertagande i en 'hemlik miljö' kan möjliggöras. Detta har bland annat inneburit att nyblivna föräldrar i högre utsträckning har möjlighet att kunna lämna BB inom 24 timmar efter förlossningen, där en barnmorska genomför uppföljning på ett hembesök.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

Fortsättning Hallands sjukhus

- Inom öron-näsa-halskliniken har “en väg in” etablerats för patienter med obstruktiv sömnapné där patienter kontinuerligt involverats för att förfinas processen och informationen.
- Barn- och ungdomskliniken har utvecklat sitt patientråd ”Unga experter på barnsjukvård”. Det består av ungdomar i åldern 12–20 år. Årets grupp har varit mycket aktiv och bidragit med värdefull input kring lokaler på flera ställen, bland annat vad gäller ”tonårsrum”. De har också beskrivit hur rutiner kan förbättras vid övergången från barnsjukvård till vuxensjukvård.

Närsjukvården Halland

- Vårdcentralen Getinges patienter ombeds en gång i månaden att fylla i en enkät kring patientens upplevelse av den erhållna vården och servicen på vårdcentralen.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

Fortsättning Närsjukvården Halland

- Fokusgrupp med personer 80+ har genomförts för dialog om önskemål och förväntningar som äldre på tillgänglighet till vårdcentralen. Frågeställningen var specifik äldre-mottagning eller andra förslag. Resultatet blev att de inte önskade en specifik mottagning för äldre. Däremot ett enklare sätt att komma fram i telefonen. Detta utmynnade sedan i snabbvalet 80+ i Tele Q.

Regionkontoret

- Revideringar av två regionala handlingsplaner, Regional överenskommelse om samverkan mellan regionen och kommunerna, samt Regional handlingsplan för suicidprevention har genomförts i samverkan med patient och brukarorganisationer.

Exempel på medverkan i att utveckla vården

Halmstad kommun

- Arrangerade under året ett dialogmöte om psykisk ohälsa. Målgruppen var personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa och anhöriga samt föreningar inom området psykisk ohälsa. Syftet var att få ta del av invånarnas kunskaper och tankar om psykisk ohälsa och att använda resultaten som underlag till politik och tjänstepersoner för vidare planering och välgrundade beslut. Förslag lyftes om att föreningar kan bidra med uppsökande verksamhet och/eller skapa självhjälpssgrupper för att prata om psykisk ohälsa.

NSPH-Samverkan för psykisk hälsa i Halland

- Flera aktiviteter har skett under året, och ett exempel är det pågående arbetet med Peer Support inom Psykiatri Halland och nu Kungsbacka kommun.

Hallandsrådet

- Hallandsrådet har under året varit delaktiga i Psykiatrins planering av nybyggnationer.

Maria.nilsson@regionhalland.se, Camilla.falk@regionhalland.se